



วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 12, No.3, 2017, pp. 67 - 81

OJED

An Online Journal
of Education
<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู : การวิจัยแบบผสมวิธี*
TEACHER STUDENT'S TEACHING CAREER OPTIMISM INFLUENTIAL FACTORS: MIXED- METHODS
RESEARCH*

นางสาวณารีย์อร ภารณ์ธนธร **

Nareeon Pornthanatorn

รศ.ดร.ดวงกมล ไตรวิชิตคุณ ***

Assoc. Prof. Duangkamol Traiwichitkhun, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู และวิเคราะห์สาเหตุของการมองอาชีพครูในแง่ดีที่ต่างกันของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี แบบเชิงอธิบายเป็นลำดับ (Explanatory Sequential Design) เริ่มจากการศึกษาเชิงปริมาณ ตัวอย่างวิจัย คือ นักศึกษาวิชาชีพครู ระดับปริญญาบัณฑิต ชั้นปีที่ 5 ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 506 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย และใช้สถิติอนุมานในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มสูงและต่ำ โดยใช้การทดสอบที (t-test) นำไปสู่การศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์นักศึกษาวิชาชีพครูที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มสูงและต่ำ จำนวนกลุ่มละ 20 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการมองอาชีพครูในแง่ดีระดับมาก และเมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิเคราะห์สาเหตุของการมองอาชีพครูในแง่ดีจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบ่งออกเป็น สาเหตุที่ทำให้ให้นักศึกษามีการมองอาชีพครูในแง่ดีระดับสูง ประกอบด้วย 8 ประเด็น ได้แก่ ความประทับใจระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การได้รับการถ่ายทอดกระบวนการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพครู การมีลักษณะนิสัยที่เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพครู การรับรู้ความสามารถในตนเอง การได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง การได้รับการสนับสนุนจากครูอาจารย์ ความประทับใจครูอาจารย์ที่เป็นต้นแบบ และความรู้สึกมั่นคงในการดำเนินชีวิต และสาเหตุที่ทำให้ให้นักศึกษามีการมองอาชีพครูในแง่ดีระดับต่ำ ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่ การประสบปัญหาระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การรับรู้ถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยที่ไม่ได้ส่งเสริมการประกอบอาชีพครู การรับรู้ถึงผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่ากับภาระงานในการประกอบอาชีพครู อาจารย์ไม่ดูแลเอาใจใส่นักศึกษา และพฤติกรรมของอาจารย์ที่ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี

* งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย E-mail Address: nareeon.p@gmail.com

***อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย E-mail Address: duangkamol.t@chula.ac.th

ISSN1905-4491

Abstract

The objective of this research was to study level of student teachers' optimism on a teaching career and to analyze reasons behind different levels of optimism by using a mixed-methods research. The structure of research was Explanatory Sequential Design started from quantitative study of 506 obtained by Stratified Random Sampling of 5th year undergraduate student teachers who came from university within and around city area as the subjects. Descriptive Statistic, were used to analyze the data coming from questionnaires. The 20 individuals of each extreme career optimism group were selected where they did a t-test. Then, a qualitative study was analyzed through content analysis of interviewing all of the 40 selected participants.

The result exhibited a majority of teacher career optimisms at middling level. The research also compared the average score from both optimistic groups, which they had .05 statistical level of difference. In analyzing the reasons behind teaching career optimism, the structural interview was divided into 2 groups; First, the reasons behind the high level of optimism for teaching career were categorized into 8 categories as impression from experiences during practicum, being influenced teaching process management from universities that supported teaching career, teacher's fundamental characteristics, self-efficacy, parental support, teachers supports, impression level from role-model teachers and stability in life. Secondly, the reasons for the low level of optimism for teaching career were categorized into 5 categories as troublesome experiences during practicum, the university's teaching process did not endorse teaching career, imbalance of rewards and responsibilities in teaching careers, teachers' negligent on students' behaviors and poor examples of teacher as a role-model.

คำสำคัญ: การมองอาชีพครูในแง่ดี/นักศึกษาวิชาชีพครู

KEYWORDS: TEACHING CAREER OPTIMISM/STUDENT TEACHERS

บทนำ

การศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญพื้นฐานต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นอย่างทั่วถึง อาชีพ "ครู" จึงเปรียบเสมือนฟันเฟืองที่สำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพของระบบการศึกษา เนื่องจากครูเป็นอาชีพที่ใกล้ชิดและเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาเยาวชนให้เติบโตไปเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของชาติต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 ประชาชนของชาติควรมีทักษะการคิดและการดำรงชีวิตที่แตกต่างจากอดีตที่ผ่านมาอย่างมีนัยสำคัญ (มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2556) กระทรวงศึกษาธิการ (2558) รายงานว่า การศึกษาของชาติมีความด้อยคุณภาพเป็นอย่างมาก มีเหตุผลหลักมาจากปัจจัยการผลิตครูขาดการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู ที่ควรจะมีการปรับปรุงกระบวนการผลิต โดยการเร่งพัฒนาคุณภาพจากการเพิ่มจุดเน้นให้ผู้เรียนมีใจรักในวิชาชีพ และมีจิตวิญญาณความเป็นครู ในการปลูกฝังจิตวิญญาณของความเป็นครู และสร้างครูให้มีหัวใจเป็นมนุษย์ หรือการทำให้นักศึกษาวิชาชีพครูมีทัศนคติในทางบวกต่อการประกอบอาชีพครู เพื่อให้พวกเขาประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพครูในอนาคต

การประกอบอาชีพในทุกอาชีพ รวมถึงอาชีพครู ทุกคนย่อมต้องการประสบความสำเร็จในอาชีพของ

ตนเอง เนื่องจากการประกอบอาชีพถือเป็นสิ่งสำคัญต่อสภาพชีวิตของบุคคล เพื่อให้ตนเองมีความพึงพอใจในการดำเนินชีวิต หรือเป็นการตอบสนองเป้าหมายของแต่ละบุคคล ทั้งด้านสภาพความเป็นอยู่ ความสามารถ ความสนใจ และสถานะทางสังคม (Sokro, Osei-Bonsu, Agbola, & Ankrah, 2011) จะเห็นได้ว่าหากบุคคลใดประกอบอาชีพที่เหมาะสมตามความต้องการของตนเอง ก็ส่งผลให้บุคคลนั้นมีความสุขในชีวิต ยกตัวอย่างเช่น หากบุคคลประกอบอาชีพที่เหมาะสม บุคคลนั้นก็จะมีแรงจูงใจที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ สามารถผ่านพ้นอุปสรรคในการทำงาน และนำไปสู่การพัฒนาการทำงานในอนาคตได้ ดังนั้นสิ่งที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ จึงเป็นสิ่งสำคัญในการประกอบอาชีพของบุคคล ซึ่งแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ เป็นแรงจูงใจที่บุคคลมีแนวโน้มในการคาดหวังการทำงานให้เกิดสิ่งที่ดีที่สุดในอนาคต และมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กร หรือที่เรียกว่า "การมองอาชีพในแง่ดี" นั่นเอง (Garcia, Restubog, Bordia, Bordia, & Roxas, 2015; Rottinghaus, Day, & Borgen, 2005; Spurk, Kauffeld, Barthauer, & Heinemann, 2015)

"การมองอาชีพในแง่ดี" ถือเป็นแรงจูงใจต่อความคาดหวังทางจิตใจในแง่บวกที่มุ่งหวังให้บุคคลสามารถประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพตามที่ตั้งเป้าหมายได้ และสามารถพัฒนาการทำงานในอนาคตได้อย่างเหมาะสม (Garcia et al., 2015; Hennessey, Rumrill, Fitzgerald, & Roessler, 2008; Spurk et al., 2015; Tolentino, Garcia, Lu, Restubog, Bordia, & Plewa, 2014) โดยที่บุคคลที่มีการมองอาชีพในแง่ดีต้องมีความสนใจที่จะประกอบอาชีพนั้น (McIlveen, Beccaria, & Burton, 2013; Tolentino et al., 2014) และมีการวางแผนในการประกอบอาชีพ เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมต่อการปรับตัวของบุคคลที่จะเอาชนะอุปสรรคในการทำงานได้ (Rottinghaus et al., 2005; Tolentino et al., 2014) ซึ่งการมองอาชีพในแง่ดีถูกพัฒนามาจากการมองโลกในแง่ดี (Rottinghaus et al., 2005) และเป็นองค์ประกอบหนึ่งของทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก โดยมีสถานะและสามารถพัฒนาได้ และเป็นทัศนคติในทางบวกของบุคคล (ช่อผกา แซ่ไคว้, 2555; สุวรรณ ม่วงงาม, 2550) การมองอาชีพในแง่ดีและการมองโลกในแง่ดีมีความแตกต่างกันตรงที่มีปัจจัยอาชีพเข้ามาแทรกแซง (Spurk et al., 2015) ดังนั้นการมองอาชีพในแง่ดีจึงถือเป็นทัศนคติในทางบวกของบุคคลด้วยเช่นกัน

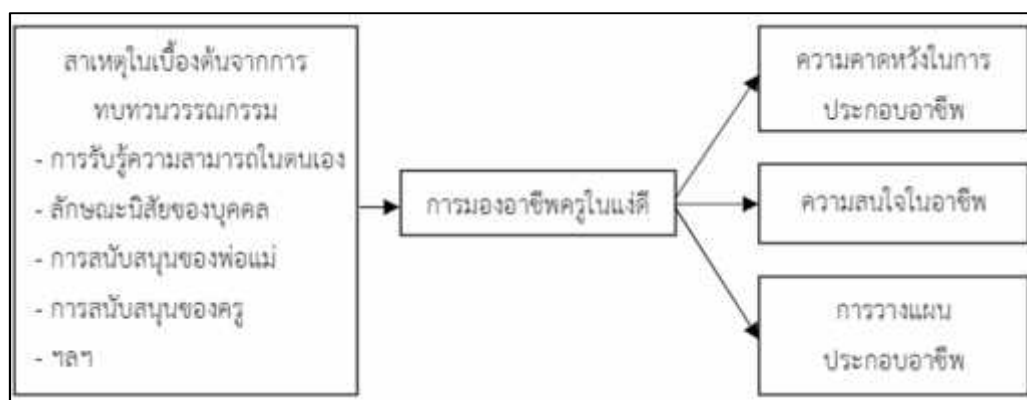
ดังนั้นการศึกษานี้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู เนื่องจากนักศึกษาวิชาชีพครูเป็นกลุ่มบุคคลที่จะกลายเป็นครูของสังคมในอนาคต ดังนั้นการศึกษาสภาพปัญหาการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู สามารถทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครูที่สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การหาแนวทางในการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูให้ประกอบอาชีพครูในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู
2. เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของการมองอาชีพครูในแง่ดีที่แตกต่างกันของนักศึกษาวิชาชีพครู

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการนำเสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยตัวแปรหลักของงานวิจัย คือ การมองอาชีพครูในแง่ดี ซึ่งประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคาดหวังในการประกอบอาชีพ ความสนใจในอาชีพ และการวางแผนประกอบอาชีพ (Rottinghaus et al., 2005; Tolentino et al., 2014) ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวผู้วิจัยสกัดมาจากนิยามการมองอาชีพในแง่ดี จากการทบทวนวรรณกรรมเอกสารและงานวิจัยต่างประเทศ เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาองค์ประกอบการมองอาชีพในแง่ดีอย่างชัดเจน โดยสาเหตุที่ทำให้เกิดการมองอาชีพครูในแง่ดีจากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยต่างประเทศ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถในตนเอง (Garcia et al, 2015; McIlveen et al., 2013) ลักษณะนิสัยของบุคคล ประกอบด้วย ลักษณะยึดมั่นในหลักการ และบุคลิกภาพแบบหัวน้าว (McIlveen et al., 2013; McIlveen & Perera, 2016) การสนับสนุนของพ่อแม่ และการสนับสนุนของครู (Garcia et al., 2015) ดังภาพ 1



ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู : การวิจัยแบบผสมวิธีแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู และระยะที่ 2 การวิเคราะห์สาเหตุของการมองอาชีพครูในแง่ดีที่แตกต่างกันของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี แบบเชิงอธิบายเป็นลำดับ (Explanatory Sequential Design) (Creswell, 2013)

ระยะที่ 1 การศึกษาระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู

การศึกษาระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู เป็นการศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ประชากรและตัวอย่างวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาวิชาชีพครู ระดับปริญญาบัณฑิต ชั้นปีที่ 5 ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปีการศึกษา 2559 มีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 11,932 คน (สารสนเทศอุดมศึกษา, 2559)

ตัวอย่างวิจัย คือ นักศึกษาวิชาชีพครูจากกลุ่มประชากรดังกล่าว ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ในการสุ่มมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่มีนักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2559 โดยมีรายละเอียดของการสุ่มดังต่อไปนี้

1) การวิจัยในครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มสูงและต่ำ โดยใช้เกณฑ์การแบ่งระดับตามเปอร์เซ็นต์ ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดตัวอย่างวิจัยที่เหมาะสมโดยใช้โปรแกรม G*Power จากผลการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม พบว่า ต้องใช้ตัวอย่างวิจัยในกลุ่มสูง (25%) และกลุ่มต่ำ (25%) อย่างน้อยกลุ่มละ 105 คน รวมเป็น 210 คน จึงทำให้ตัวอย่างวิจัยทั้งหมด (รวมกลุ่มปานกลางอีก 50%) จึงต้องมีจำนวนอย่างน้อยเท่ากับ 420 คน

2) สุ่มมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต/การศึกษาศาสตรบัณฑิต จำนวน 4 แห่ง จัดแบ่งชั้นภูมิตามสังกัดมหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 2 แห่ง และมหาวิทยาลัยราชภัฏ 2 แห่ง

3) สุ่มนักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 ที่ได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างน้อย 1 ภาคการเรียน โดยการสุ่มอย่างง่ายจากมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง และกำหนดให้ขนาดตัวอย่างของแต่ละมหาวิทยาลัยมีจำนวน 105 คนขึ้นไป เพื่อให้ตัวอย่างวิจัยมีจำนวนขั้นต่ำ 420 คน แต่เนื่องจากโดยปกติอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามค่อนข้างต่ำ และในการศึกษาครั้งนี้ต้องใช้กรณีศึกษาที่ยินยอมให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนการแจกแบบสอบถาม เป็นมหาวิทยาลัยละ 200 ฉบับ รวมเป็นทั้งหมด 800 ฉบับ แต่จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 506 ฉบับ ซึ่งคิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 63.25

1.2 เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการศึกษาระดับการมองอาชีพครูในแง่ดี เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยมีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามเป็นรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Index of Item - Objective Congruence: IOC) กับผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญด้านวิชาชีพครู จำนวน 5 ท่าน การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง พบว่า เครื่องมือวิจัยที่วัดการมองอาชีพครูในแง่ดีมีความตรงเชิงโครงสร้างโดยโมเดลการวัดตัวแปรตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าความน่าจะเป็นที่มากกว่า .05 ในทุกองค์ประกอบที่ศึกษา $\chi^2 (1, N=75), p<.05, GFI=1.00, AGFI = 0.999, RMR = 0.001$ และการตรวจสอบความเที่ยง โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า ความเที่ยงในการวัดตัวแปรการมองอาชีพครูในแง่ดีเท่ากับ 0.871 ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้ถือว่ามีความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์สูง ดังนั้นแบบสอบถามฉบับนี้สามารถใช้วัดการมองอาชีพครูในแง่ดีได้

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดเตรียมแบบสอบถามให้มีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนข้อมูลที่ต้องการ จากนั้นผู้วิจัยเดินทางไปยังมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เริ่มจากการเตรียมข้อมูล โดยการลงรหัสแบบสอบถาม และกรอกข้อมูลลงในโปรแกรม SPSS for Windows version 22 จากนั้นศึกษาระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของนักศึกษาวิชาชีพครูในแต่ละมหาวิทยาลัย และวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มสูงและต่ำ โดยใช้การทดสอบที (t-test) จำแนกตามมหาวิทยาลัย เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์แปลความหมายระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู ดังตาราง 1

ตาราง 1 เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนของระดับการมองอาชีพครูในแง่ดี

คะแนนการมองอาชีพครูในแง่ดี	ระดับการมองอาชีพครูในแง่ดี
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด
1.50 – 2.49	น้อย
2.50 – 3.49	ปานกลาง
3.50 – 4.49	มาก
4.50 – 5.00	มากที่สุด

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์สาเหตุการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู

การวิเคราะห์สาเหตุของการมองอาชีพครูในแง่ดีที่แตกต่างกันของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การเลือกกรณีศึกษา

เกณฑ์การเลือกกรณีศึกษานักศึกษาวิชาชีพครูที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มสูงและต่ำ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1.1 เกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษานักศึกษาวิชาชีพครูที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีในกลุ่มสูงและต่ำ คือ เมื่อนำตัวอย่างวิจัยมาเรียงลำดับตามคะแนนการมองอาชีพครูในแง่ดีจากต่ำไปสูง ผู้วิจัยคัดเลือกนักศึกษาที่อยู่ในลำดับตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงไปเป็นกรณีศึกษาที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มต่ำ และนักศึกษาที่อยู่ในลำดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไปเป็นกรณีศึกษาที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มสูง

2.1.2 แสดงความสนใจในการให้สัมภาษณ์ ซึ่งแสดงไว้ในตอนท้ายของแบบสอบถาม และยินดีให้ความร่วมมือเมื่อผู้วิจัยได้ติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อบันทึกหมายวันเวลาในการสัมภาษณ์ จึงได้จำนวนกรณีศึกษาดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกรณีศึกษาจำแนกตามการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มสูงและต่ำ

ระดับการมองอาชีพครูในแง่ดี	มหาวิทยาลัย A	มหาวิทยาลัย B	มหาวิทยาลัย C	มหาวิทยาลัย D	รวม (คน)
กลุ่มสูง	5	5	5	5	20
กลุ่มต่ำ	5	5	5	5	20

2.2 เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยเพื่อวิเคราะห์สาเหตุของการมองอาชีพครูในแง่ดีที่แตกต่างกันของนักศึกษาวิชาชีพครู คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยมีข้อคำถามที่ถามเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้นักศึกษามีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มสูงและต่ำ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ทางตรง และทางโทรศัพท์กับนักศึกษาที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มสูงและต่ำ

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการลงรหัสข้อมูล เพื่อจัดหมวดหมู่และนำมาวิเคราะห์สาเหตุของการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในตอนต้นที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอนย่อย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู

ผลการวิเคราะห์ระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า การมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก ($M = 3.68$, $SD = .54$) และเมื่อจำแนกตามมหาวิทยาลัย พบว่า การมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษามหาวิทยาลัย B, C และ D อยู่ในระดับมาก ($M = 3.78$, 3.77 และ 3.73 ตามลำดับ, $SD = .52$, $.49$ และ $.47$ ตามลำดับ) มีเพียงมหาวิทยาลัย A ที่อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.42$, $SD = .62$) ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานของการมองอาชีพครูในแง่ดี

ภูมิภาค		M	แปลผล	SD	Max	Min	CV (%)	Sk	Ku
มหาวิทยาลัย	A	3.42	ปานกลาง	.62	4.87	1.77	18.13	-.21	-.16
	B	3.78	มาก	.52	4.83	2.13	13.76	-.45	.35
	C	3.77	มาก	.49	4.87	2.60	13.00	.02	-.52
	D	3.73	มาก	.47	4.70	2.17	12.60	-.42	.36
รวม		3.68	มาก	.54	4.87	1.77	14.67	-.41	.21

หมายเหตุ n=506, standard error for skewness = .11, standard error for kurtosis = .22

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของนักศึกษาที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มสูงและต่ำ จำแนกตามมหาวิทยาลัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การแบ่งระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครูกลุ่มสูงและต่ำ นักศึกษาที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มสูง คือนักศึกษาที่ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.07 คะแนนขึ้นไป และนักศึกษาที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มต่ำ คือนักศึกษาที่ได้คะแนนตั้งแต่ 3.33 คะแนนลงไป

ผลของการวิเคราะห์สถิติเบื้องต้นจากการสำรวจการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครูจาก 4 มหาวิทยาลัย พบว่า นักศึกษาที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มสูง ($n = 127$, $M = 4.33$, $SD = .22$) และกลุ่มต่ำ ($n = 130$, $M = 2.97$, $SD = .33$) โดยนักศึกษามหาวิทยาลัย A ส่วนใหญ่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีอยู่ในกลุ่มต่ำ และนักศึกษามหาวิทยาลัย B C และ D ส่วนใหญ่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีอยู่ในกลุ่มปานกลาง ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์สถิติเบื้องต้นจำแนกตามมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย	ระดับสูง				ระดับปานกลาง				ระดับต่ำ				N	ร้อยละ
	n	ร้อยละ	M	SD	n	ร้อยละ	M	SD	n	ร้อยละ	M	SD		
A	18	15.25	4.31	.25	47	39.83	3.69	.20	53	44.92	2.86	.37	118	23.32
B	38	29.46	4.37	.20	68	52.71	3.72	.21	23	17.83	3.00	.33	129	25.49
C	32	26.89	4.37	.23	60	50.42	3.75	.20	27	22.69	3.10	.18	119	23.52
D	39	27.86	4.28	.19	74	52.86	3.70	.17	27	19.28	3.03	.29	140	27.67
รวม	127	25.10	4.33	.22	249	49.21	3.71	.19	130	25.69	2.97	.33	506	100

หมายเหตุ นักศึกษาที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มปานกลาง อยู่ในลำดับระหว่างเปอร์เซ็นต์ที่ 25 -75 (3.33 ถึง 4.07 คะแนน)

1.3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของนักศึกษาที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มสูงและต่ำ

ผลการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของความแปรปรวนของนักศึกษาที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มสูงและต่ำ โดยใช้ Levene's test for equality of variances พบว่า ข้อมูลของทั้ง 2 กลุ่มมีความแปรปรวนไม่เท่ากัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของนักศึกษาที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มสูงและต่ำ พบว่า นักศึกษาที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มสูงและต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 [$t(223.741) = -39.594$, $p = .000$] ดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของนักศึกษาที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีกลุ่มสูงและต่ำ

ระดับการมองอาชีพครูในแง่ดี	n	M	SD	t	df	p
สูง	127	4.33	.22	-39.594	223.741	.000
ต่ำ	130	2.97	.33	Levene's test for equality of variances $F = 12.871$, $p = .000$		

ตอนที่ 2 สาเหตุการมองอาชีพครูในแง่ดีที่ต่างกันของนักศึกษวิชาชีพครู

ผลการวิเคราะห์สาเหตุการมองอาชีพครูในแง่ดีที่ต่างกันของนักศึกษวิชาชีพครู แบ่งออกเป็น 2 ตอนย่อย ได้แก่ 2.1 สาเหตุที่ทำให้นักศึกษามีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีสูง และ 2.2 สาเหตุที่ทำให้นักศึกษามีการมองอาชีพครูในแง่ดีต่ำ

2.1 สาเหตุที่ทำให้นักศึกษามีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีสูง ประกอบด้วย 8 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความประทับใจระหว่างการศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นสาเหตุให้นักศึกษามีการมองอาชีพครูในแง่ดี ได้แก่ นักเรียน การสนับสนุนของครูพี่เลี้ยง การให้คำปรึกษาของอาจารย์นิเทศก์ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งนักเรียนเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้นักศึกษาเกิดความประทับใจ เนื่องจากเมื่อนักศึกษาได้ไปฝึกประสบการณ์จริงในโรงเรียน

นักศึกษามีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ และทำให้นักศึกษารู้ได้นักเรียนมีความสุข นักศึกษาจึงเกิดความภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ครูเพื่อพัฒนานักเรียนต่อไป ครูที่เลี้ยงเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่คอยช่วยเหลือนักศึกษา ในขณะที่นักศึกษาต้องเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ จากทั้งนักเรียนและการใช้ชีวิตในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน นอกจากครูที่เลี้ยงแล้วอาจารย์นิเทศก์ที่นักศึกษาสามารถเข้าถึงได้ง่าย คอยให้คำปรึกษา โดยพูดเสริมแรงทางบวก ทำให้นักศึกษามีกำลังใจในเป็นครูมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่มีความพร้อม เอื้อต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้ราบรื่นมีผลต่อการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาด้วย

ประเด็นที่ 2 การได้รับการถ่ายทอดกระบวนการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพครู

กระบวนการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยที่ทำให้นักศึกษามีการมองอาชีพครูในแง่ดี ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนในรายวิชา และการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัย โดยการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องทำให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับการประกอบอาชีพครูได้ และการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ต้องเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษารู้ว่ามีประโยชน์ต่อตนเองในการประกอบอาชีพครูในอนาคต หรือนักศึกษามีอิสระในการเลือกเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีลักษณะการจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติและมีส่วนร่วม

ประเด็นที่ 3 การมีลักษณะนิสัยที่เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพครู

ลักษณะนิสัยของนักศึกษาที่ทำให้เกิดการมองอาชีพครูในแง่ดี ได้แก่ ลักษณะยึดมั่นในหลักการ และบุคลิกภาพแบบหัวนไหว โดยลักษณะยึดมั่นในหลักการถือเป็นลักษณะนิสัยพื้นฐานของคนเป็นครู ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่บุคคลจะต้องเป็นคนที่มีระเบียบแบบแผน มีหลักการ และมีความรับผิดชอบ ลักษณะนิสัยดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพครู หรือการเป็นครูที่มีคุณภาพในอนาคตได้ และถึงแม้ว่าบุคลิกภาพแบบหัวนไหวเป็นลักษณะนิสัยทางลบของบุคคล ที่มีความอ่อนไหวทางอารมณ์ และมีความท้อแท้ใจ แต่บุคลิกภาพแบบหัวนไหวที่นักศึกษาเกิดความท้อแท้ใจจากนักเรียนนั้น เป็นสาเหตุกระตุ้นให้นักศึกษาหันกลับมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นเพื่อนักเรียน และเมื่อนักศึกษาสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้ ทำให้นักศึกษามีการมองอาชีพครูในแง่ดี

ประเด็นที่ 4 การรับรู้ความสามารถในตนเอง

การรับรู้ความสามารถในตนเอง ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจและมีความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถจัดการกับปัญหาและอุปสรรคที่อาจบังทอนจิตใจของตนเองได้ หรือมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูในแง่บวก

ประเด็นที่ 5 การได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง

การสนับสนุนของผู้ปกครองที่ทำให้นักศึกษามีการมองอาชีพครูในแง่ดี ได้แก่ การสนับสนุนของผู้ปกครองที่รับราชการครู และผู้ปกครองที่ไม่ได้รับราชการครู ซึ่งผู้ปกครองที่รับราชการครูมีการสนับสนุนให้นักศึกษามีการมองอาชีพครูในแง่ดีทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้นักศึกษาซึมซับวิถีการประกอบอาชีพครูจากการเห็นและสัมผัสการประกอบอาชีพครูจากผู้ปกครองตั้งแต่เด็ก แต่ผู้ปกครองที่ไม่ได้รับราชการครูปลูกฝังให้

นักศึกษารับราชการครู เพราะเป็นอาชีพที่มั่นคง เพื่อให้มีชีวิตที่สบายและไม่ลำบากเหมือนท่าน เมื่อนักศึกษามีปัญหาในการเรียนหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สิ่งนี้นักศึกษาได้รับคือ ผู้ปกครองคอยให้กำลังใจและพูดเสริมแรงทางบวกเสมอ และช่วยนักศึกษาแก้ไขปัญหาให้ผ่านพ้นอุปสรรคไปได้

ประเด็นที่ 6 การได้รับการสนับสนุนจากครูอาจารย์

การสนับสนุนของครูเป็นการสนับสนุนที่มาจากครูในโรงเรียน และอาจารย์ในมหาวิทยาลัย การสนับสนุนของครูในโรงเรียนเกิดจากการเห็นชีวิตการทำงานของครู ทำให้นักศึกษาเกิดแรงบันดาลใจ และครูมีการพูดเสริมแรงกับนักศึกษา ซึ่งการสนับสนุนของครูในโรงเรียนคล้ายคลึงกับการสนับสนุนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย แต่แตกต่างกันที่อาจารย์ในมหาวิทยาลัยให้อิสระทางความคิดและสนับสนุนให้นักศึกษาคิดต่อยอดด้วยตนเอง หากมีปัญหานักศึกษาสามารถปรึกษาอาจารย์ได้ ทำให้นักศึกษาเห็นถึงความใส่ใจของอาจารย์

ประเด็นที่ 7 ความประทับใจครูอาจารย์ที่เป็นต้นแบบ

ครูอาจารย์ต้นแบบทำให้นักศึกษามีความประทับใจ และเห็นถึงแนวทางการประสบความสำเร็จในอาชีพครูได้อย่างชัดเจน ทำให้นักศึกษาประทับใจและปฏิบัติตามเพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จในอนาคต

ประเด็นที่ 8 ความรู้สึกมั่นคงในการดำเนินชีวิต

อาชีพครูเป็นอาชีพที่ได้รับเงินเดือนน้อย แต่นักศึกษารู้ได้ว่าการรับราชการครู ทำให้นักศึกษาได้รับสวัสดิการที่ดี ทั้งสำหรับตนเอง คู่สมรส บุตร และพ่อแม่ เมื่อยามเกษียณก็ยังคงได้รับเงินบำนาญ ในอนาคตชีวิตของตนเองจะมีความสุขสบาย

2.2 สาเหตุที่ทำให้นักศึกษามีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีต่ำ ประกอบด้วย 5 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การประสบปัญหาระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ทำให้นักศึกษามีการมองอาชีพครูในแง่ดีต่ำลง ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างนักศึกษากับครูในโรงเรียน การได้รับมอบหมายภาระงานที่เกินกำหนดของมหาวิทยาลัย การดูแลและสนับสนุนนักศึกษาของมหาวิทยาลัย การช่วยเหลือของอาจารย์นิเทศก์ สภาพแวดล้อมและระบบการจัดการของโรงเรียน และการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้เรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยความขัดแย้งระหว่างนักศึกษากับครูในโรงเรียนที่เกิดขึ้น เกิดจากครูไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษาใช้ความสามารถของตนเองในการจัดการเรียนการสอนและบังคับให้นักศึกษาทำตามที่ครูในโรงเรียนบอกเท่านั้น และการมอบหมายภาระงานที่เกินกำหนดของมหาวิทยาลัย ทั้งการเข้าสอนแทน การดูแลนักเรียน และงานเอกสารอื่น ๆ ทำให้นักศึกษาไม่มีเวลาพัฒนานักเรียนได้อย่างเต็มที่ ในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เมื่อนักศึกษาเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค ทางมหาวิทยาลัยไม่ได้มีการติดตาม ดูแล หรือช่วยเหลือนักศึกษาได้อย่างทันท่วงที เมื่อปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาไม่ถูกแก้ไข มีผลให้นักศึกษามองอาชีพครูในแง่ดีลดลง รวมถึงอาจารย์นิเทศก์ไม่มีเวลาในการให้คำปรึกษา หรืออาจารย์ช่วยเหลือไม่ทันการณ์ อีกทั้งสภาพแวดล้อมและระบบการจัดการของโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ทำให้นักศึกษาเห็นพฤติกรรมที่ไม่ดีของครูในโรงเรียน ครูทำงานอื่นมากกว่างานสอน การมอบหมายภาระงานที่ไม่ยุติธรรมแก่ครูทุกคน รวมถึงการบริหารจัดการโรงเรียนที่เกิดความซ้ำซ้อน และการบริหารงานที่ไม่รับฟังข้อเสนอแนะของครูในโรงเรียน จึงเป็นเหตุให้นักศึกษาไม่สามารถ

ยอมรับในการประกอบอาชีพครูในอนาคตได้ และอีกสาเหตุหนึ่งเกิดจากนักศึกษาไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้เรียนจากมหาวิทยาลัยมาใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เนื่องจากองค์ความรู้ที่นักศึกษาเรียนในมหาวิทยาลัยประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริงในห้องเรียนไม่ได้ ทำให้นักศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้ใหม่ทั้งหมดเมื่อเข้าไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน

ประเด็นที่ 2 การรับรู้ถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยที่ไม่ได้ส่งเสริมการประกอบอาชีพครู

กระบวนการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยที่ทำให้นักศึกษามีการมองอาชีพครูในแง่ที่ต่ำลง ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่นักศึกษาไม่ได้รับรู้ถึงประโยชน์ที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพครู โดยอาจารย์มีการจัดการเรียนการสอนที่ล้าสมัย ไม่น่าสนใจ และปิดกั้นความคิดของนักศึกษา รวมถึงการเรียนในรายวิชาที่เกินความจำเป็นในการประกอบอาชีพครู และการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยที่บังคับให้นักศึกษาเข้าร่วมโดยไม่ถามความเห็นหรือความต้องการของนักศึกษา นักศึกษาจึงรับรู้ว่าการเข้าร่วมกิจกรรมไม่ได้ทำให้พวกเขาได้รับประโยชน์ หรือไม่ได้ช่วยพัฒนาประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพครูในอนาคต

ประเด็นที่ 3 การรับรู้ถึงผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่ากับภาระงานในการประกอบอาชีพครู

อาชีพครูเป็นอาชีพที่ได้รับค่าตอบแทนน้อย หากเทียบกับปริมาณภาระงานที่ได้รับมอบหมาย เนื่องจากภาระงานของอาชีพครูค่อนข้างหนัก ทั้งงานสอน และงานอื่น ๆ ในโรงเรียน จากการที่นักศึกษาได้ไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนที่ได้เห็นถึงภาระงานที่มากมาย ทำให้พวกเขาคิดว่าการประกอบอาชีพครูควรได้รับค่าตอบแทนมากกว่าเดิม และเหมาะสมกับปริมาณงานที่ครูได้รับมอบหมาย แม้ว่ารัฐบาลให้สวัสดิการที่ดี แต่นักศึกษาบางคนมีข้อจำกัดในเรื่องการดูแลครอบครัว ดังนั้นการได้รับค่าตอบแทนต่ำจึงไม่ได้เป็นแรงจูงใจให้นักศึกษามองอาชีพครูในแง่ที่ดีได้

ประเด็นที่ 4 อาจารย์ไม่ดูแลเอาใจใส่นักศึกษา

อาจารย์ในมหาวิทยาลัยไม่ค่อยดูแลเอาใจใส่นักศึกษา เมื่อนักศึกษามีปัญหาอยากได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ แต่อาจารย์ไม่มีเวลาให้นักศึกษาได้ปรึกษาหรือขอคำแนะนำ และการเข้าถึงตัวอาจารย์ก็เป็นไปได้ค่อนข้างยาก ไม่สามารถปรึกษาได้ทุกเรื่อง จึงทำให้เมื่อนักศึกษาเกิดปัญหาต่าง ๆ ระหว่างเรียน ซึ่งนักศึกษาไม่สามารถพึ่งใครได้ นอกจากต้องพึ่งตนเอง

ประเด็นที่ 5 พฤติกรรมของอาจารย์ที่ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี

พฤติกรรมที่เป็นต้นแบบที่ไม่ดีให้กับนักศึกษา นั่นคือ การที่อาจารย์มักเลือกปฏิบัติกับนักศึกษาแต่ละคนแตกต่างกัน การแสดงพฤติกรรมที่ทำให้นักศึกษารู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความยุติธรรม และการไม่เข้าสอนในห้องเรียน พฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่คนที่ประกอบอาชีพครูในอนาคตควรมี แต่อาจารย์กลับเป็นต้นแบบของพฤติกรรมเหล่านั้นเอง สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติตนที่ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศึกษา จึงเป็นเหตุให้นักศึกษาไม่สามารถมองอาชีพครูในแง่ที่ดีได้

อภิปรายผล

ประเด็นการอภิปรายผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการมองอาชีพครูในแง่

ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ สภาพของการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู และสาเหตุที่ส่งผลต่อการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สภาพของการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู

ผลการวิจัยโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูส่วนใหญ่มีการมองอาชีพครูในแง่ดีระดับมาก จากเกณฑ์การแปลความหมายของระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีที่แบ่งเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ น้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด ซึ่งในความเป็นจริงแล้วนักศึกษาวิชาชีพครูควรมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูจึงเลือกเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรวิชาชีพครู แต่ก็ยังคงมีนักศึกษาวิชาชีพครูส่วนหนึ่งที่ได้เข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์แล้วทำให้มีการมองอาชีพครูในแง่ดีลดน้อยลง อาจมีผลมาจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัวและตนเองของนักศึกษา หรือสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ไม่เอื้อต่อการมีทัศนคติที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ McIlveen and Perera (2016) ที่กล่าวว่าสถาบันผลิตครูจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมและเอาใจใส่ต่อความพึงพอใจในอาชีพครู ให้ครูเกิดการมองอาชีพครูในแง่ดี หากนักศึกษาวิชาชีพครูมีการมองอาชีพครูในแง่ดีก็จะทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการสนใจอาชีพครูในอนาคต

2. สาเหตุที่ส่งผลต่อการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษาวิชาชีพครู

ผลการวิเคราะห์สาเหตุการมองอาชีพครูในแง่ดี พบว่า ครูอาจารย์ที่เป็นต้นแบบ กระบวนการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ส่งผลทางบวกและทางลบต่อการมองอาชีพครูในแง่ดีของนักศึกษา เนื่องจากนักศึกษาแต่ละคนเห็นตัวอย่างจากครูอาจารย์ ได้รับการจัดการเรียนการสอน และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งนักศึกษาบางคนจากกรณีศึกษาได้รับประสบการณ์ทางด้านดีจากครูอาจารย์ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเป็นครู หรือสภาพแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แต่บางคนก็ได้รับประสบการณ์ที่ไม่ดีจากครูอาจารย์ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ไม่น่าสนใจและไม่สามารถประยุกต์ใช้กับการประกอบอาชีพครูได้ หรือสภาพแวดล้อมที่ไม่พร้อมของโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงทำให้สาเหตุเหล่านี้มีผลทั้งทางบวกและทางลบ ตามประสบการณ์การรับรู้ที่นักศึกษาได้เผชิญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Tiger (1979) ที่ว่าการที่บุคคลมองโลกในแง่ดีเกิดจากระดับความเชื่อ การควบคุม และการเรียนรู้จากสังคมที่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์สาเหตุการมองอาชีพครูในแง่ดี พบว่า ลักษณะนิสัยของบุคคล ประกอบด้วย ลักษณะยึดมั่นในหลักการ เป็นลักษณะนิสัยพื้นฐานของคนเป็นครูในการเป็นคนที่มียุติธรรมแบบแผน มีหลักการ และมีความรับผิดชอบ ส่งผลทางบวกต่อการมองอาชีพครูในแง่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ McIlveen et al. (2013) และ McIlveen and Perera (2016) แต่บุคลิกภาพแบบหัวน้าวส่งผลทางบวกต่อการมองอาชีพครูในแง่ดี ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ McIlveen and Perera (2016) ที่ว่า บุคลิกภาพแบบหัวน้าวมีความสัมพันธ์กับอาชีพครูในทางลบ เนื่องจากเป็นลักษณะของบุคคลที่มีการมองอาชีพในแง่ร้าย จึงมีความสัมพันธ์ทางลบต่อการมองอาชีพครูในแง่ดี ดังนั้นนักเรียนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อลักษณะนิสัยบุคลิกภาพแบบหัวน้าวเนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้มีปัจจัยเรื่องนักเรียนเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นหากนักศึกษา

เกิดบุคลิกภาพแบบหัวน้าวกับเรื่องนักเรียนจึงเป็นแรงบันดาลใจให้นักศึกษาได้พัฒนาปรับปรุงตนเองให้ประสบความสำเร็จในอาชีพครู

ผลการวิเคราะห์สาเหตุการมองอาชีพครูในแง่ดี พบว่า การรับรู้ความสามารถในตนเอง เป็นการที่นักศึกษามีความมั่นใจและมีความเชื่อมั่นว่าตนเองจะสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ ซึ่งการรับรู้ความสามารถในตนเองเป็นสาเหตุที่ทำให้นักศึกษามีการมองอาชีพครูในแง่ดีในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ McIlveen et al. (2013) ที่กล่าวว่า ความสามารถในการรับรู้มีอิทธิพลต่อการมองอาชีพในแง่ดี

ผลการวิเคราะห์สาเหตุการมองอาชีพครูในแง่ดีจากกรณีศึกษานักศึกษาวิชาวิชาชีพครูที่มีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีสูง พบว่า การสนับสนุนของผู้ปกครองและครูเป็นสาเหตุที่ทำให้นักศึกษามีระดับการมองอาชีพครูในแง่ดีสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Garcia et al. (2015) ที่กล่าวว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่ได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่ และครู เพื่อให้ตนเองมีความสามารถในการควบคุม และช่วยให้พวกเขาสามารถวางแผนและจัดการด้านอาชีพได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิตา สุวรรณลาภเจริญ (2552) ที่กล่าวว่าการที่บุคคลจะคิดในแง่ดีหรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับการปลูกฝังหรือการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้างในสังคม ซึ่งการมองอาชีพครูในแง่ดีก็ถือว่าเป็นการคิดในแง่บวกของบุคคลเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิชาวิชาชีพครูมีการมองอาชีพครูในแง่ดีระดับมาก ดังนั้นมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งรัฐบาล ผู้ปกครอง โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และครูพี่เลี้ยง ควรให้ความสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนานักศึกษาวิชาวิชาชีพครูให้เกิดการมองอาชีพครูในแง่ดีมากยิ่งขึ้น อีกทั้งควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการคัดเลือกนักศึกษาที่มีความพร้อมและมีแรงบันดาลใจในการเป็นครูเป็นทุนเดิม เพื่อเข้าสู่กระบวนการผลิตครูและสามารถประกอบอาชีพครูได้อย่างประสบความสำเร็จในอนาคต

2. มหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรวิชาชีพครู เพื่อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพครูในอนาคตของนักศึกษา โดยการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรวิชาชีพครูต้องคำนึงถึงสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาวิชาชีพนมองอาชีพครูในแง่ดีมากขึ้นและลดลง เพื่อแก้ไขปัญหาการมองอาชีพครูในแง่ดีลดลงของนักศึกษาแต่ละคนได้ และมีการติดตามผลการใช้หลักสูตรวิชาชีพครูและสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาทุกชั้นปีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพครูในการผลิตครูให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาการมองอาชีพครูในแง่ดีครั้งนี้เป็นการศึกษาภาพรวมของนักศึกษาวิชาวิชาชีพครู โดยไม่ได้เจาะจงมหาวิทยาลัย ดังนั้นควรจะมีการศึกษาการมองอาชีพครูในแง่ดีของมหาวิทยาลัยเป็นรายกรณี เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพครูให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากแต่ละมหาวิทยาลัยมีบริบทที่แตกต่างกัน

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมองอาชีพครูในแง่ดีกับนักศึกษาวิชาชีพรูเท่านั้น ดังนั้นควรมีการศึกษาการมองอาชีพครูในแง่ดีกับครูประจำการที่สอนในโรงเรียนร่วมด้วย เนื่องจากครูประจำการเป็นกลุ่มบุคคลที่ทำงานในอาชีพนี้ เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลที่ครอบคลุมว่าสภาพปัญหาและสาเหตุของการมองอาชีพครูในแง่ดีระหว่างนักศึกษาวิชาชีพรูที่ยังไม่เคยเข้าไปประกอบอาชีพครูอย่างเต็มตัว กับครูประจำการที่ประกอบอาชีพครูมาแล้วมีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร นำไปสู่การพัฒนาการมองอาชีพครูในแง่ดีของผู้ที่ประกอบอาชีพครูอย่างต่อเนื่อง

3. การศึกษาการมองอาชีพครูในแง่ดีครั้งนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นไปที่การประกอบอาชีพครูในโรงเรียนรัฐบาล เนื่องจากกรณีศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากโรงเรียนรัฐบาล จึงทำให้สภาพแวดล้อมที่นักศึกษาเผชิญมีแค่สภาพแวดล้อมที่เกิดจากโรงเรียนรัฐบาลเท่านั้น ดังนั้นควรจะมีการแยกการศึกษาการมองอาชีพครูในแง่ดีของครูโรงเรียนรัฐบาล และครูโรงเรียนเอกชน เนื่องจากบริบทโรงเรียนและปัจจัยอื่น ๆ ของทั้ง 2 ประเภทนี้มีความแตกต่างกัน

4. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากับนักศึกษาวิชาชีพรูจากมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐและมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งหมด 4 แห่ง ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังนั้นการศึกษาในครั้งต่อไปควรจะศึกษากับนักศึกษาวิชาชีพรูจากมหาวิทยาลัยที่อยู่ในแต่ละภูมิภาคของประเทศด้วย เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่นักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยแต่ละภูมิกษณาคณะจะมีความแตกต่างกัน และเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีครอบคลุมนักศึกษาวิชาชีพรูทั่วประเทศมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *รายงานผลการศึกษา สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 1). บางกอกน้อย, กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค
- ชนิดา สุวรรณลาภเจริญ. (2552). *ผลของโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ตามแนวทฤษฎีหุปัญญามีต่อทักษะการมองโลกในแง่ดีและทักษะการเข้าสังคมของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ข้อผกา แซ่ไคว้. (2555). *อิทธิพลของความเชื่อในศาสนา การมองโลกในแง่ดี และการฟื้นคืนได้ต่อความผูกใจมั่นในงาน : บทบาทการส่งผ่านของความสุขในการทำงาน*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2556). *การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ*. สืบค้นจาก <http://tdri.or.th/wp-content/uploads/2014/03/Final-Paper.pdf>
- สารสนเทศอุดมศึกษา. (2559). *จำนวนนักศึกษาทั้งหมด ปีการศึกษา 2559 จำแนกตามประเภทสถาบัน/ชื่อสถาบัน/หลักสูตร/ระดับการศึกษา*. สืบค้นจาก <http://www.info.mua.go.th/information/index.php>

สุวรรณ ม่วงงาม. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างการมองโลกในแง่ดี การรับรู้ความสามารถของตนเอง และผล
การปฏิบัติงานของวิศวกร: กรณีศึกษากลุ่มบริษัทแห่งหนึ่ง*. (งานวิจัยส่วนบุคคลศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

ภาษาอังกฤษ

Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods
approaches* (4th ed.): Thousand oaks, CA: SAGE.

Garcia, P. R. J. M., Restubog, S. L. D., Bordia, P., Bordia, S., & Roxas, R. E. O. (2015). Career
optimism: The roles of contextual support and career decision-making self-efficacy.
Journal of Vocational Behavior, 88, 10-18.

Hennessey, M. L., Rumrill, P. D., Fitzgerald, S., & Roessler, R. (2008). Disadvantage-
related correlates of career optimism among college and university students with
disabilities. *Work, 30*(4), 483-492.

McIlveen, P., Beccaria, G., & Burton, L. J. (2013). Beyond conscientiousness: Career optimism
and satisfaction with academic major. *Journal of Vocational Behavior, 83*(3), 229-236.

McIlveen, P., & Perera, H. N. (2016). Career optimism mediates the effect of personality on
teachers' career engagement. *Journal of Career Assessment, 24*(4), 623-636.

Rottinghaus, P. J., Day, S. X., & Borgen, F. H. (2005). The Career Futures Inventory: A measure
of career-related adaptability and optimism. *Journal of Career Assessment, 13*(1), 3-
24.

Sokro, E., Osei-Bonsu, N., Agbola, R. M., & Ankrah, E. (2011). The impact of career choice on
job satisfaction among employees in ghana. *Indian Journal of Commerce &
Management Studies, 2*(6), 83-88.

Spurk, D., Kauffeld, S., Barthauer, L., & Heinemann, N. S. (2015). Fostering networking
behavior, career planning and optimism, and subjective career success: An
intervention study. *Journal of Vocational Behavior, 87*, 134-144.

Tiger, L. (1979). *Optimism: The biology of hope*. New York, NY: Simon & Schuster.

Tolentino, L. R., Garcia, P. R. J. M., Lu, V. N., Restubog, S. L. D., Bordia, P., & Plewa, C. (2014).
Career adaptation: The relation of adaptability to goal orientation, proactive
personality, and career optimism. *Journal of Vocational Behavior, 84*(1), 39-48.